

พิมพ์เป็นอนุสรณ์

เนื่องในงานฌาปนกิจศพ

นักศึกษาแพทย์หญิง อรศรี ปานประทีป

ณ เมรุวัดหัวลำโพง

วันพุธที่ ๒๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๐๓

อร　　องค์แลเลิศล้ำ　　โสภา

ศรี　　บิดามารดา　　พี่น้อง

ปาน　　ประหนึ่งเทวา　　ประสิทธิ

ประทีป　　มาสู่พ้อง　　เพื่อนผู้พงษ์พันธ์

นายแพทย์ ศิริพัฒน์ วัฒนเกษตร ประพันธ์

นักศึกษาแพทย์หญิง อรศรี ปานประทีป
ชาตะ วันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๑
มรณะ วันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๓

ระลึกถึงลูกอรศรี

ลูกอรศรี ปานประทีป เกิดเมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๑ ที่บ้านจุฬาลงกรณ์ซอย ๖ เมื่ออายุ ๓-๗ เดือน รู้สึกว่าสุขภาพไม่ใคร่ดีเนื่องจากเป็นลมบ่อย ๆ แต่ต่อมาก็เยียวยาได้หายขาดตั้งแต่อายุได้ขวบเศษ เมื่ออายุประมาณ ๔ ขวบก็ได้ให้เข้าเรียนหนังสือที่โรงเรียนสมบูรณ์ศึกษา ซึ่งอยู่ติดกับบ้านซึ่งขณะนี้โรงเรียนนี้ได้เลิกไปแล้ว ต่อมาได้ย้ายมาเรียนที่โรงเรียนศึกษาวัฒนา ถนนพญาไท ตอนใกล้ตลาดสามย่าน เรียนจนจบชั้นประถม แล้วย้ายไปเรียนโรงเรียนผดุงดรุณี ถนนประมวลจนจบชั้นมัธยม แล้วไปเข้าโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ต่อมาเข้าเรียนแพทย์ที่โรงพยาบาลศิริราชจนถึงปีที่ ๓ ระหว่างเรียนสอบไล่ได้เป็นที่ ๑ ตลอดทุกชั้นมัธยม นับว่าเรียนได้ดีมาก เป็นที่รักใคร่ของครูบาอาจารย์ทั้งหลาย ตลอดจนเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ด้วยเหตุที่เป็นคนมีนิสัยอ่อนโยนละมุนละม้าย ไม่เอารัดเอาเปรียบเพื่อน ชอบช่วยเหลือเพื่อนในเหตุขัดข้องเสมอ ๆ นิสัยชอบเรียนและไม่ว่าจะทำอะไรมีความตั้งใจพยายามที่จะทำให้ดีที่

สุด ประกอบกับมีนิสัยมัธยัตถ์ ความเป็นอยู่ในบ้านก็เป็นที่รักใคร่ของพี่ ๆ น้อง ๆ ในเรื่องสุขภาพในระหว่างเรียนก็ไม่มีท่าทีว่าจะมีโรคอะไรเข้ามาแทรกแทรง แต่ในตอนหลังจากที่พ่อต้องย้ายไปรับราชการต่างจังหวัด และแม่จะต้องติดตามไปดูแลบางครั้งบางคราว เป็นเหตุให้ลูกอรศรีมีภาระทางบ้านเพิ่มขึ้น โดยต้องดูแลปกครองน้อง ๆ ทางบ้านในเรื่องการกินอยู่ ตลอดจนการไปกลับจากโรงเรียนของน้อง ๆ ต้องนอนดึกเพราะการเรียน แต่ตื่นเช้าเพราะต้องรับภาระขับรถไปส่งน้องที่โรงเรียนด้วยตนเอง กว่าจะกลับถึงบ้านก็ค่ำมืด อาหารไม่ใคร่จะได้รับประทานเป็นเวลาเฉพาะตอนเช้าบางวันก็ไม่ทัน จะได้รับประทาน ต้องรีบไปส่งน้องที่โรงเรียน ได้เคยพร่ำเตือนให้รับประทานอาหารมากๆ แต่ก็ไม่ใคร่จะได้ผล เพราะเป็นคนมักน้อยกินน้อยอยู่แล้ว ด้วยเหตุ ที่ต้องตรากตรำเรียน และ เพิ่มภาระ ทางบ้าน ดังได้กล่าวมาแล้ว ระหว่างเรียนแพทย์ปีที่ ๒ ระหว่างสอบปลายปีจึงได้เกิดเป็นไข้แต่ก็ได้พยายามสอบจนเสร็จ เมื่อเสร็จจากการสอบแล้วสังเกตดูว่าหน้าตาหม่นหมองไม่ผ่องใสจึงหาแพทย์ตรวจ โดยเอ็กเรย์ชั้นแรกสงสัยว่าจะเริ่มเป็นวัณโรคในปอด

แต่ต่อมาได้ตรวจละเอียดจากการตรวจเลือด จึงพบว่าเป็นโรคมะเร็งของเม็ดเลือดขาว ซึ่งเป็นโรคร้ายแรงที่ไม่มีทางจะรักษาให้หายได้ แต่ท่านอาจารย์แพทย์หญิงสุภา ณ นคร ผู้เชี่ยวชาญทางโรคนี้ก็ได้พยายามเยียวยา ขั้นต้นในระยะ ๒ เดือนแรกก็รู้สึกว่าหาย ถึงกับไปเที่ยวต่างจังหวัดกับเพื่อน ๆ นักเรียนในคราวหยุดเทอมได้ แต่ต่อมาเมื่อโรงเรียนเปิดเทอมต้นได้เข้าเล่าเรียนรู้สึกว่าอาการไข้ได้มีขึ้นอีก บรรดาท่านอาจารย์แพทย์จึงได้แนะนำให้พักผ่อน โดยให้อยู่ห้องพยาบาลสำหรับนักศึกษาแพทย์ ณ โรงพยาบาลศิริราชนั่นเอง วันใดไม่ป่วยไข้ก็ไปเรียนตามปกติ หากวันใดมีไข้ก็งดการเรียน แต่อาการไข้มักจะทวีเป็นถี่มากขึ้นตามลำดับเป็นระยะทุก ๆ เดือน จนในระยะเดือนที่ ๔-๕ นี้อาการไข้ยิ่งกำเริบหนักชักปวดเมื่อยตามกล้ามเนื้อบางครั้งบางคราว และในระยะเดือนที่ ๖-๗ จึงเกิดป่วยปวดในกระดูก และมีอาการไข้ขึ้นสูงมาก อาการเพียบหนักต้องให้ออกซิเย่นด้วยความกรุณาปราณีของนายแพทย์ซึ่งให้ใช้เครื่องออกซิเย่นเป็นพิเศษแต่ก็ไม่ทำให้อาการดีขึ้น จนถึงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๐๓ เวลา ๑๙.๒๕ น. ก็หมดลมหายใจไปทั้งที่หน้าตายังแจ่มใส

ร่างกายก็เพียงซูบผอมไปเล็กน้อย เพราะป่วยหนักเพียงในระยะ ๑๐ วันเท่านั้น อย่างไรก็ดี แม้ลูกอรศรีจะได้ถึงแก่กรรมไปแล้วก็ดี ใคร่จะขอพระขอบคุณบรรดาแพทย์ทั้งหลายของโรงพยาบาลศิริราช ที่ได้ให้ความกรุณาปราณีมาเยี่ยมเยียนถามอาการอยู่เสมอ เฉพาะอย่างยิ่งท่านอาจารย์แพทย์หญิงสุภา ณ นคร รู้สึกว่าท่านเป็นห่วงมาก และในระหว่างป่วยหนัก ก็มีคุณหมอปรีชา เจริญลาภ คุณหมอดุลย์ วิริยเวชกุล คุณหมอพิศณุ จงเจริญ และคุณหมอศิริพัฒน์ วัฒนเกษตร ได้ร่วมกันพยาบาลรักษาอยู่อย่างใกล้ชิดตลอดเวลาจนกระทั่งสิ้นใจ นอกจากนี้ขอขอบคุณบรรดาเพื่อนนักเรียนของลูกอรศรี ที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาช่วยพยาบาลในขณะป่วยหนัก โดยผลัดเปลี่ยนเวรแบ่งหน้าที่กันทำตลอดคืนตลอดวัน โดยมิได้เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย รวมทั้ง พยาบาล ประจำตึก ก็ได้ช่วย ดูแล ด้วย ไมตรีจิต เป็นพิเศษ จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณสุนทรี หลิมวงศ์ ซึ่งเป็นเพื่อนนักเรียนที่รักใคร่ใกล้ชิดและสนิทสนมกับลูกอรศรี ได้ให้ความกรุณาปราณีเป็นพิเศษที่ไม่ยอมห่างจากเพื่อนรัก ยามเพื่อนไม่สบายก็ติด

ตามมาเป็นเพื่อนอยู่ในห้องพยาบาล คอยช่วยเหลือเช็ดเนื้อเช็ดตัวให้ในขณะเมื่อมีไข้ ตลอดเวลาที่อยู่ในห้องพยาบาลเป็นเวลา ๔–๕ เดือน โดยมิได้รังเกียจเดียดฉันท์ หรือเห็นแก่เหน็จเหนื่อยแต่อย่างใด จึงขอขอบคุณไว้อย่างสุดซึ้งในที่นี้ด้วย และมีอีกท่านหนึ่งซึ่งไม่อาจลืมท่านได้ ท่านผู้นี้คือท่านอาจารย์แพทย์หญิงเพทาย ผู้ดูแลนักเรียนแพทย์ซึ่งท่านมีน้ำใจเต็มเปี่ยมไปด้วยความกรุณาปราณี ที่ได้จัดห้องพักชั้นล่างของหอให้ลูกอรศรีได้พักรักษาตัวในขณะเรียนเพราะเหตุที่หอพักชั้นสามสูงมาก เกรงจะทำให้ลูกอรศรี ซึ่งเป็นศิษย์เหน็จเหนื่อยที่ต้องขึ้นบรรได นอกจากนี้ขณะป่วยอยู่ที่ห้องพยาบาล ก็ยังได้ติดตามมาถามอาการอยู่เสมอๆ นับว่าท่านมีคุณธรรมอันสูง นอกจากนี้ก็ขอขอบคุณในความปราณีไมตรีจิตของท่านคณบดี แพทย์ นักเรียนแพทย์และพยาบาล เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลศิริราชที่ได้พร้อมเพรียงกันไปให้เกียรติในการอาบน้ำศพลูกอรศรี ณ โรงพยาบาลศิริราชอย่างเนืองแน่น และยิ่งกว่านี้บรรดาคณะแพทย์ศาสตร์และนักเรียนแพทย์ ของโรงพยาบาลศิริราช ก็ยังได้มีจิตกุศลมาร่วมบำเพ็ญกุศลของลูกอรศรีอีก ๓ คืน แม้ว่า

จะอยู่ในระหว่างเศร้าโศกเพียงใด ก็ไม่วายจะปลาบปลื้มในจิตอันสูงส่งของบรรดาท่านเหล่านี้ ที่สุดลูกอรศรีซึ่งเป็นลูก สุดที่รัก ของ พ่อแม่ ก็ได้จากไปแล้ว พร้อม ด้วย คุณ งามความดีของลูก พ่อและแม่ขอตั้งจิตอธิษฐานให้วิญญาณของลูกจงไปสู่สุคติภพ และหากชาติหน้ามีจริงก็ขอให้ลูกอรศรีจงมาจุติเกิดเป็นลูกของพ่อและแม่ตลอดทุกๆ ชาติ.

พ.ต.อ. สิริ และ กรองทอง ปานประทีป

เรื่องโรคลิวคีเมีย

อรศรี ศิษย์ที่รัก อีกระยะปีกว่า ๆ เท่านั้นก็จะได้รับปริญญาแพทย์อยู่แล้ว แต่ก็ต้องจากเราไปก็ด้วยโรคร้ายนี้ คือลิวคีเมียอย่างเร็วแรง เพื่อน ๆ และครูอาจารย์ได้รับความกระทบกระเทือนใจอย่างแรง ตั้งแต่ทราบว่าอรศรีเริ่มเป็นก่อนที่เธอเองจะทราบเสียอีก ที่ร้ายที่สุดก็คือว่ารู้ทั้งรู้ก็ได้แต่เฝ้าดูเธอจากไป

ลิวคีเมียอาจจะพึ่งใหม่สำหรับบ้านเรา แต่โรคนี้ไม่ใช่โรคใหม่เริ่มรู้จักกันมาตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ ๑๘ แล้ว แต่ที่มารู้ละเอียดแตกฉานก็เมื่อไม่ถึงศตวรรษมานี้เอง ความสำคัญของโรคนี้ยิ่งมีมากขึ้นเป็นลำดับ โรคนี้เป็นไม่เลือกทั้งในเด็กและผู้ใหญ่ จำนวนของเด็กที่ตายด้วยโรคติดเชื้ออย่างร้ายแรงหลายโรคมารวมกัน ก็ยังน้อยกว่าจำนวนของเด็กที่ตายด้วยลิวคีเมีย ในผู้ใหญ่และคนชราโรคนี้ก็มีสถิติที่สูงไม่น้อยกว่ามะเร็งชนิดอื่น โรคนี้มีผู้แปลว่ามะเร็งของเม็ดเลือดขาว ซึ่งก็ใกล้เคียงกับความจริง เพราะในโรคลิวคีเมียนี้จะพบว่ามีเม็ดเลือดขาวเจริญเพิ่มขึ้นอย่างมากมาย

ในเนื้อเยื่อต่าง ๆ ของร่างกาย เป็นการเพิ่มมากผิดปกติ เกินกว่าที่ร่างกายต้องการ และเม็ดเลือดขาวที่เพิ่มขึ้นนี้ รูปร่างลักษณะก็แตกต่างไปจากเม็ดเลือดขาวชนิดปกติ ทั้งไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเม็ดเลือดขาวธรรมดาอีกด้วย

ขอย้อนกล่าวถึงเรื่องราวของเม็ดเลือดขาวปกติ เม็ดเลือดขาวนี้จะพบปะปนอยู่กับเม็ดเลือดแดงในเส้นเลือด ร่างกายของมนุษย์ ธรรมดานั้น มีศูนย์สั่งการพิเศษที่ควบคุมการทำงานตลอดจนการงอกเติบโต และการทำลายไปของเซลล์ต่างๆด้วย เม็ดเลือดก็เหมือนกันทั้งเม็ดเลือดแดงและเม็ดเลือดขาว มีการควบคุมที่จะให้มีการสร้างเม็ดเลือดออกมาในจำนวนจำกัดที่พอเหมาะพอดี และเป็นเม็ดเลือดที่ได้ลักษณะดีปกติ ฉะนั้นถ้าทำการตรวจเลือดคนปกติไม่ว่าจะเป็นคนในชาติสกุลใด ก็จะได้จำนวนเม็ดเลือดแดงและเม็ดเลือดขาวต่อ ๑ ลูกบาศก์มิลลิเมตรเท่า ๆ กัน คือเม็ดเลือดแดงประมาณสี่ล้านครึ่งถึงห้าล้านต่อ ๑ ลูกบาศก์มิลลิ-เมตร และจำนวนเม็ดเลือดขาวประมาณหกพันถึงเก้าพันต่อ ๑ ลูกบาศก์มิลลิเมตร อวัยวะที่สร้างเม็ดเลือดที่สำคัญอยู่ที่ไขกระดูกซึ่งอยู่ในโพรงกระดูก เม็ดเลือดแดงมีหน้าที่

สำคัญคือหน้าที่ขนส่ง แต่ละเม็ดก็ขนอ๊อกซิเจนไปส่งให้กับเนื้อเยื่อของอวัยวะต่าง ๆ แล้วรับคาร์บอนไดอ๊อกไซด์กลับคืนมาให้ปอด เพื่อถ่ายคืนเปลี่ยนเอาอ๊อกซิเจนใส่เข้ามาใหม่ แล้วขนกลับไปส่งให้เนื้อเยื่อได้ใช้ ผลัดเปลี่ยนเวียนอยู่ตลอดเวลา เม็ดเลือดขาวมีหน้าที่แตกต่างจากเม็ดเลือดแดงมาก เม็ดโตกว่า จำนวนก็น้อยกว่า และยังมีหลายชนิดอีกด้วย หน้าที่ที่รู้ ๆ กันก็คือทำหน้าที่ต่อสู้ป้องกันโรค เช่นมีเชื้อโรคหรือสิ่งแปลกปลอมเข้าไปในร่างกาย เม็ดเลือดขาวก็จะลอด ออกมาจากเส้นเลือด มายังที่เกิดเหตุ เพื่อฮุบหุ้มเชื้อโรค หรือสิ่งแปลกปลอมนั้นไว้เพื่อทำลาย

ในโรคลิวคีเมีย การสร้างเม็ดเลือดขาวมีมากผิดปกติจนเกินต้องการ ไขกระดูกซึ่งเป็นโรงงานสร้างเลือดทั้งเม็ดเลือดแดงและเม็ดเลือดขาว ก็จะถูกเม็ดเลือดขาวซึ่งมีการเจริญงอกผิดธรรมดาเข้าแย่งที่ทำให้การสร้างเม็ดเลือดแดงถูกเบียดถูกจำกัด จนสร้างเม็ดเลือดแดงออกมาไม่พอใช้ผู้ป่วยที่เป็นโรคนี้จึงซีดลงเรื่อย ๆ เป็นลำดับ เม็ดเลือดขาวที่มีมากผิดปกตินี้ นอกจากจำนวนมากผิดปกติแล้วลักษณะก็ยังเปลี่ยนแปลงไปด้วย ฉะนั้นผู้ป่วยเป็นโรคนี้จึง

สามารถตรวจให้รู้ได้ง่าย ๆ โดยการตรวจเลือด เช่นเจาะตรวจที่นิ้วหรือจากเส้นเลือดดำ การตรวจไขกระดูกก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยในการวินิจฉัยได้มาก เม็ดเลือดขาวที่ผิดปกติทั้งจำนวนและคุณภาพนี้ยังทำหน้าที่ผิดปกติอีกด้วย คือไม่ได้ช่วยในการป้องกันโรคให้ดีขึ้นเลย แต่ผู้ป่วยพวกนี้กลับมีการป้องกันโรคน้อยกว่าคนปกติ แล้วซ้ำร้ายยังเบียดบังแย่งที่การสร้างเม็ดเลือดแดงและเซลล์อื่น ๆ อีกด้วย

โรคนี้แบ่งออกเป็นสองประเภท คือประเภทรุนแรงกับประเภทเรื้อรัง เด็ก ๆ มักเป็นประเภทรุนแรง ส่วนผู้ใหญ่นั้นเป็นได้ทั้งสองประเภท

ประเภทเรื้อรัง ในประเภทนี้มักเริ่มต้นช้าๆค่อยๆเป็นค่อยๆไป เมื่อเริ่มเป็นทีเดียวมักไม่รู้ตัวจนกระทั่งเริ่มมีอาการ อาการที่เกิดมักจะเริ่มต้นด้วย สังเกตว่ามีก้อนในท้องใต้ชายโครงข้างซ้าย ก้อนนี้คือม้ามที่โตขึ้นนั่นเอง อาการอื่น ๆ ก็มีอ่อนเพลีย เหนื่อยง่าย อารมณ์ไหวง่าย เหงื่อออก อาจซูบผอมลง ตับอาจโตยื่นแลบออกชายโครงข้างขวา หรืออาจคลำพบต่อมน้ำเหลืองโตในที่ต่าง ๆ เช่นที่คอ รักแร้ และขาหนีบ เมื่อเริ่มเป็นทีเดียวก่อนที่จะมี

อาการเหล่านี้ ก็อาจตรวจให้ทราบได้โดยการตรวจเลือด และอาจต้องใช้การตรวจไขกระดูกวินิจฉัยด้วย แต่เมื่อยังไม่มีอาการผู้ป่วยก็มักไม่เฉลียวใจ จึงมักผ่านระยะต้นไปโดยไม่รู้ตัว นอกจากบางรายได้รับการตรวจเลือดโดยบังเอิญ เช่นเตรียมตัวไปต่างประเทศหรือเข้ารับประ-กันชีวิต ในการตรวจเลือดจะพบว่า เม็ดเลือดขาวขึ้นสูงกว่าปกติเป็นจำนวนหมื่นหรือแสนต่อหนึ่ง ล.บ.ม.ม. แทนที่จะเป็นจำนวนพันอย่างในคนปกติ นอกจากนั้นเม็ดเลือดขาวเหล่านั้นยังเป็นเม็ดเลือดขาวที่มีลักษณะผิดปกติ และเป็นเม็ดเลือดขาวอ่อน ๆ เซลล์ในไขกระดูกก็ผิดปกติไปมาก ซึ่งการตรวจไขกระดูกนี้เป็นเครื่องช่วยให้การวินิจฉัยโรคแน่นอนขึ้นอีกเปราะหนึ่ง ในระยะกลางอาการที่กล่าวแล้วจะเพิ่มมากขึ้น ม้ามและหรือต่อมน้ำเหลืองจะโตขึ้น ระยะนี้ผู้ป่วยมักค่อยๆซีดลง เหนื่อยมากขึ้น อาจมีไข้ ทำการงานไม่ไหว อาการมักรุนแรงขึ้นเป็นลำดับ จนกระทั่งระยะสุดท้ายซึ่งมักมีอาการเลือดออก เช่น ออกจากเหงือก จากจมูกหรือมีอาการตกเลือด ในระยะท้ายอาการมักเป็นเช่นเดียวกับลิวคีเมียประเภทเร็วแรง ระยะตั้งแต่เริ่มเป็นจนถึงระยะสุดท้ายของชีวิตแตกต่างกันได้บ้าง ประมาณ ๒ ถึง ๕ ปี

ประเภทเร็วแรง ประเภทนี้มักมีอาการรุนแรงตั้งแต่เริ่มต้น มีบ่อยที่เริ่มด้วยอาการเลือดออกและพรายย้ำตามตัว ไข้สูง ซีดลงอย่างรวดเร็ว ม้ามและต่อมน้ำเหลืองโต บางรายอาจโตเร็ว อาการทั่ว ๆ ไป ทรุดไปอย่างรวดเร็ว อาการเลือดออกอาจออกมาก และออกในอวัยวะภายในที่สำคัญ อันเป็นเหตุตายได้ ระยะเวลาในประเภทนี้มักตั้งแต่นับเป็นจำนวนสัปดาห์ถึงประมาณ ๖ เดือน

โรคลิวคีเมียนี้เป็นอีกโรคหนึ่งที่รักษาไม่หายขาด แม้จะเคยมีผู้รายงานว่า ใน ประเภท เรื้อรัง บางราย อาจ อยู่ได้หลาย ๆ ปี เช่น สิบปีหรือสิบห้าปี หรือประเภทเร็วแรงอาจอยู่ได้นาน ๆ ถึงปีหรือกว่าก็ได้ สถิติผู้ป่วยด้วยโรคนี้มีสูงขึ้นทุกที ในสหรัฐอเมริกาในปีหนึ่ง ๆ มีผู้ที่ตายด้วยโรคนี้ไม่ต่ำกว่าปีละหมื่นคน แพทย์และนักวิทยาศาสตร์ทั่วโลกไม่ได้นิ่งนอนใจในการที่จะพยายามค้นหา ทั้งสมุฏฐานอันแท้จริง และทั้งยาและวิธีที่จะบำบัดรักษา แม้จะรักษาให้หายขาดยังไม่ได้ ก็พยายามที่สุดที่จะต่ออายุให้ยาวที่สุดที่จะทำได้ และให้ได้รับความทุกข์ทรมานน้อยที่สุด ทั้งนี้จนบัดนี้ลิวคีเมียก็ยังเป็นโรคที่รักษาไม่หาย แต่อย่างไรก็ตามการ

ตรวจให้รู้ว่าเป็นโรคนี้ และการรักษาเสียเนิ่น ๆ ก็จะช่วยผู้ป่วยได้มาก ในรายที่เป็นรุนแรงอาจจะมีชีวิตยืนยาวออกและกลายเป็นอย่างเรื้อรังได้ ในผู้ป่วยโรคลิวคีเมียประเภทเรื้อรังนั้น การรักษาจะช่วยให้อาการต่าง ๆ หายไปหรือดีขึ้นเป็นอย่างมากได้ เช่นม้ามยุบ ต่อมน้ำเหลืองยุบ อาการอ่อนเพลียลดน้อยหรือหายไป สามารถที่จะทำงานทำการมีชีวิตการงานและชีวิตสังคมอย่างคนปกติดี ๆ ได้ ฉะนั้นการที่ได้รับการตรวจและวินิจฉัยโดยรวดเร็วก็มีแต่ทางได้เท่านั้น คือผู้ป่วยจะได้รับการรักษาที่ถูกต้องทันท่วงที เป็นการยืดอายุให้ยืนยาวออก และให้ผู้ป่วยใช้เวลาที่เหลืออยู่อย่างคนปกติธรรมดาให้ได้รับความสุขทางกายและทางใจตามสมควร โดยไม่ต้องทรมานเป็นคนเจ็บตลอดเวลา

ที่กล่าวมานี้อาจจะยังความหวาดหวั่นให้แก่ผู้อ่าน แต่โรคทุกโรคนั้นไม่มีกฎเกณฑ์อันใดแน่นอนตายตัวนัก บางรายก็อยู่ได้ยาวนาน จนเกือบจะลืมไปว่าเป็นโรคนี้ ปัญหาอีกอย่างหนึ่งก็คือ เราควรจะให้ผู้ป่วยทราบหรือไม่ ซึ่งทั้งนี้ก็แล้วแต่ลักษณะของบุคคล และความจำเป็นในหน้าที่ครอบครัว ผู้ที่รับผิดชอบต่อครอบครัวก็สมควรที่จะได้

ทราบเพื่อการตระเตรียมไว้สำหรับผู้อยู่ นอกนั้นก็แล้วแต่ว่าผู้นั้นจะสามารถทนรับความจริงนี้ได้เพียงใด เชื่อว่าบุคคลทั่วไปคงจะเห็นใจทั้งฝ่ายแพทย์ผู้ตรวจรักษาและฝ่ายตัวผู้ป่วยเองว่าเป็นการลำบากเพียงใด ทั้งในการที่จะเป็นผู้บอกและเป็นผู้รับทราบ

อรศรี ก็เป็นอีกผู้หนึ่งซึ่งทราบเอง แต่ไม่ได้บอกใครว่าเธอทราบ ปฏิกิริยาของเธอคือ ยิ่งขยันและทำงานหนักขึ้นอีก ดูตำหรับตำราเรียนจนเหลือที่จะห้ามปราม ขอให้เธอได้เป็นหมอสมใจในชาติหน้านั้นเถิด.

ผู้ไปดี

การตายเป็นเรื่องสลดใจทุกครั้ง การตายของผู้อ่อนวัยเป็นเรื่องน่าสลดมากกว่าธรรมดา การตายของอรศรี ปานประทีป เป็นเรื่องที่น่าสลดใจมากเป็นพิเศษ เพราะเธอยังมีอายุน้อย ทั้งเป็นคนดีและได้แสดงว่าจะดียิ่งขึ้นอีกในกาลต่อไป

อรศรีเป็นบุตรที่อยู่ในโอวาทของบิดามารดา เป็นศิษย์ที่เคารพอาจารย์ เป็นมิตรที่เอื้อเฟื้อต่อมิตร เป็นมนุษย์ที่มีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ นี่เป็นลักษณะของผู้รู้ธรรม

อรศรีรู้ว่าโรคสุดท้ายของเธอนั้นไม่มีวันหาย ข้อนี้ไม่พึงสงสัย แต่ตลอดเวลาหลายเดือนที่ป่วยอยู่ แม้อาการจะมีแต่ทรุด เธอไม่เคยแสดงความเสียขวัญให้ผู้ใดเห็นเลย ตั้งหน้าเรียนและปฏิบัติงานต่อไปด้วยความพยายามเต็มที่ นี่เป็นอาการของผู้ประพฤติธรรม

ผู้อยู่หลังทั้งมวลย่อมมีข้อปลอบใจอยู่ว่า โดยที่อรศรีรู้ธรรมและประพฤติธรรม แม้เธอจะอายุสั้น แต่ชีวิตของเธอมิได้ไร้ค่า และภพหน้าของเธอคงเป็นภพที่ดีงาม

"ผู้รู้ธรรม แม้ชีวิตอยู่เพียงวันเดียว ยังดีกว่าผู้อยู่ร้อยปีโดยไม่รู้ธรรม"

"ผู้ประพฤติธรรม ไม่ไปสู่ทุคติ"

อวย เกตุสิงห์

แผนกสรีรวิทยา, ศิริราชพยาบาล

๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๗

ระลึกถึง อรศรี ปานประทีป

อันผกา ว่างาม เมื่อยามเช้า
กลิ่นหอมเร้า หทัยระรื่น ชื่นนาสา
ครั้นยามสาย คลายสิ้น กลิ่นผกา
เป็นธรรมดา ของดอกไม้ หอมไม่นาน

เปรียบคุณงาม ความดี ที่ทำไว้
สนองให้ ผลเห็น เป็นแก่นสาร
ใช่เหือดหาย คล้ายกลิ่น สุคนธมาลย์
ยังยืนนาน คงอยู่ คู่ดินฟ้า

คติพจน์ข้างบนนี้มีความจริงเพียงไร คุณงามความดีของบุคคลก็เช่นกัน อรศรี ปานประทีป ผู้ล่วงลับไปแล้ว ก็กล่าวได้ว่าเป็นผู้ที่มีชีวิตประกอบแต่คุณงามความดี เป็นที่ชมเชยทั่วไป ทั้งนี้เพราะอัธยาศัยไมตรีและคุณสมบัติอันดีของเธอนั่นเอง ซึ่งมันจะฝังอยู่ในความทรงจำของบรรดามิตรสหายตลอดไป

อรศรี ปานประทีป เป็นผู้มีนิสัยใจคอเยือกเย็น อ่อนโยนและโอบอ้อมอารีย์ เฉลียวฉลาด กิริยาวาจาเรียบร้อยสุภาพ และมีภูมิสูงในคุณสมบัติของหญิง นับได้ว่าเธอเป็นสุภาพสตรีที่ควรสรรเสริญผู้หนึ่ง ข่าวมรณะกรรมของเธอจึงเป็นที่เศร้าสลดใจแก่ข้าพเจ้าและเพื่อนทั้งหลาย ทั่วไปอย่างสุดซึ้ง ตามหลักเหตุผลในเรื่องกรรมและวัฏฏสงสาร กล่าวว่า อรศรี เป็นผู้มาดี อยู่ดี ไปดี และควรจะต้องเป็นผู้ไปเกิดดี คติอันนี้ย่อมส่งเสริมความยั่งยืนของตระกูล และช่วยบรรเทาความทุกข์โศรกของผู้วายชนม์ ซึ่งมีอยู่ในพวกญาติมิตรสนิทโดยทั่วกัน.

พ. วัชรโชติ

๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๓

"จะเทอดทูนเธอไว้ไม่เลือนเลย"

แสนสลด กำศรดเศร้า ร้าวรานจิต
ยิ่งครวญคิด ยิ่งอาลัย ใจถวิล
สุดหมองหม่น ชลนัย ไหลร่วงริน
คราเพื่อนสิ้น ชีวาตม์ ขาดมลาย

แต่นี้ไป ไม่เห็น เช่นก่อนแล้ว
สำเนียงแผ่ว ที่เคยยิน ก็สิ้นหาย
ไม่ได้เห็น รอยยิ้ม เย็นพริ้มพราย
ไม่พบสาย นัยนา ที่อารี

ไม่มีเธอ ร่วมอยู่ ในหมู่เรา
ไม่เห็นเงา ของหมอ อรศรี
ไม่พบแล้ว เพื่อนที่งาม พร้อมความดี
มาด่วนหนี จากไป ไกลลับตา

แสนเสียดาย น้ำใจ ใสสนิท
สู้มุ่งจิต คิดเรียน เพียรหนักหนา
เสียแรงหวัง ตั้งใจดี มีศรัทธา
อนิจจา เพื่อนไม่สม อารมณ์ปอง

อันคุณงาม ความดี ที่มีอยู่
จะคงคู่ เธอนี้ ไม่มีหมอง
แม้นภพหน้า มาใหม่ คงได้ครอง
ผลสนอง เธอบ้าง อย่างสมบูรณ์

แม้วิญญาณ เธอสถิต สรวงสวรรค์
เพื่อนยังมั่น รักอยู่ ไม่รู้สูญ
นึกถึงเพื่อน เตือนใจ ให้อาดูร
จะเทอดทูน เธอไว้ ไม่เลือนเลย

จากเพื่อน ๆ น. ศ. พ. ปี ๓ ศิริราช

(พูนพิศ อมาตยกุล)

อรศรีจ๋า

อรศรี คนดี ปิยมิตร
เพื่อนต้องปลิด ชีพสลาย บ่ายพักตร์หนี
ทิ้งภพนี้ สู่ภพหน้า นัยว่ามี
ยอดนารี จงไปสู่ หมู่เทพินทร์

ดวงวิญญาณ ล่องลอย คล้อยไปแล้ว
ส่งดวงแก้ว ดับสิ้น ถวิลหา
ศึกษาแพทย์ ศิริราช ขาดแก้วตา
โอ้ อุรา แสนระทม ตรมฤทัย

จากจุหา ๆ พากันข้าม ตามจิตหวัง
มาสู่ยัง ศิริราช ปรารถนา
ครบสามปี ที่แม่ยอด กัลยา
ต้องจำตรา เพราะมีกรรม จึงจำไป

แสนเสียดาย　สายเสียแล้ว　แก้ว – อโศก
วิปโยค　เช้าเย็น　เห็นไฉน
อรศรี　ของเพื่อน　เตือนดวงใจ
เธอครรไล　สู่สวรรค์　ชั้นยามา

หากวิญญาณ　ดวงนี้　ใคร่จุติ
สู่ศิริ –　ราชสถาน　พิมานสรวง
มาพบเพื่อน　อีกครั้ง　ยังรังรวง
เพื่อนทั้งปวง　ขอรับ　การกลับมา

อโศก ศาสตระรุจิ

"อรศรี มิตรรัก"

เป็นห่วงเพื่อนในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเรียน การเจ็บไข้ ไม่เคยขัดใจเพื่อน เกรงใจเพื่อน ถ่อมตัว พูดเสียงค่อย ๆ อ่อนหวานน่าฟัง อดทน เข้มแข็ง แม้จะเจ็บหนัก ก็ยังบอกว่า ไม่เป็นอะไรมาก สิ่งเหล่านี้จะพบได้จากเธอเท่านั้น

เราเคยท่องหนังสือสอบด้วยกัน กินข้าวด้วยกัน เคยถกปัญหาการเรียนทางโทรศัพท์เป็นเวลาชั่วโมง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เธอเป็นผู้อธิบายให้เพื่อนฟัง

เราเคยเดินซื้อของด้วยกัน เคยดูหนังด้วยกัน เคยไปสรงน้ำพระพุทธสิหิงค์ เมื่อปีใหม่ ๒๕๐๓ ที่ท้องสนามหลวงด้วยกัน ฉันยังจำได้ดีว่าคนนั้นคนแน่นมาก เราต้องจูงมือกันแน่น ฝ่าฝูงชนขึ้นไปจนได้สรงน้ำพระ เราต่างคนต่างอธิษฐาน แต่อรศรีคงลืมอธิษฐานสำหรับตัวเธอเป็นแน่

ชาตินี้ไม่มีโอกาสตอบแทนความดีของเธอ นอกจากจะทำบุญและอุทิศส่วนกุศลให้เธอ

เธอจากไปแล้วอย่างไม่มีวันกลับ แต่ชื่อ "อรศรี" และคุณความดีของเธอจะยังฝังอยู่ในความทรงจำของเพื่อนตลอดไปชั่วชีวิต

ขอให้วิญญาณของอรศรีเพื่อนที่รักยิ่งจงไปสู่สุคติในสัมปรายภพ.

จากเพื่อน

" อรศรี สุดที่รัก "

"จะหาเพื่อนที่ดีเหมือนเธออีกไม่ได้แล้วในโลกนี้
สิ่งใดที่เธอเคยหวังและตั้งใจไว้
ฉันจะทำแทนเธอ – ขอสัญญา
อโหสิกรรมให้ด้วย
ที่ไม่สามารถจะบอกความจริงแม้วาระสุดท้ายมาถึง
แต่เธอรู้ดีว่าฉันรักเธอเพียงใด
ขอให้วิญญาณของเธอจงไปสู่สุคติ–อรศรี สุดที่รัก"

จากเพื่อนที่ไม่เคยลืมเธอเลย

สุนทรี หลินวงศ์

“เมื่ออรศรีจากเราไป พวกเราได้สูญเสียเพื่อนที่ดีที่สุด
และโลกนี้ก็ได้ขาดคนที่ดีและมีค่าไปคนหนึ่งด้วย”

“เพื่อน ๆ นักศึกษาแพทย์”

– ในคณะแพทยศาสตร์ ร.พ. จุฬาลงกรณ์

อรศรี

ยอดนารีงามประเสริฐเลิศสรร
เธอมาด่วนจากไปไกลกัน
สุดจาบัลย์ร่ำไห้อาลัยวรณ์

อรศรี

พี่เพียรเขียนถ้วนล้วนอักษร
สุดอาลัยในเธอมิคลายคลอน
ด้วยเธอจรไปลับไม่กลับมา

อรศรี

คุณความดีเธอมากหลากนักหนา
ขอจารึกเธอไว้ในวิญญาณ์
จนกว่าชีวันพี่บรรลัย

อรศรี

แม้นชีวีพี่สิ้นอายุขัย
ขอกุศลผลกรรมนำพี่ไป
พบเธอใหม่ ภพหน้า-สัญญาปอง

ศิริพัฒน์ วัฒนเกษตร พ.บ.

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ ส. ศิลป การพิมพ์
๓๑/๗ ตรอกศาลเจ้าเจ็ด สี่พระยา พระนคร
นายอนันต์ สิงหมงคลเขต ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๐๓
โทร. ๓๓๒๐๑